

AFARS ry, Helsingissä 7.8.2023, antirasistisena yhteisönä vastaa hallituksen kuulemiskierrokseen ilman suoraa kutsua.

1. Mitkä ovat mielestänne Yhdenvertainen Suomi -ohjelman kolme keskeistä tavoitetta, joihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota?

Tunnistetaan ja puretaan yhteiskunnan eriarvoistavia rakenteita
Puututaan vihapuheeseen systemaattisella toiminnalla ja yhteistyöllä
Kehitetään rasismiin liittyvää tutkimusta ja tiedonkeruuta

2. Mitkä ohjelman toimenpiteistä ovat olleet erityisen hyödyllisiä?

Vuonna 2021 julkaistusta ohjelman ei ole julkaistu raporttia tai selontekoa toteutuneista toimenpiteistä. Osa toimenpiteistä on nähtävästi toteutunut, isosta osasta ei ole selvyyttä. Vastaamme tähän vain osittaisilla tiedoilla ja keskitymme mielestämme keskeisimpiin tavoitteisiin (1,7,8). Vihapuheeseen ei ole toimenpiteitä koulutuksen, ja uhrien palveluiden parantamista lukuunottamatta. Tähän tarvitaan ehdottomasti lisää tietoa ja toimenpiteitä. Ehdotamme tutustumaan Irlannin viime vuosien lakiuudistuksiin (Criminal Justice Incitement to Violence or Hatred or Hate Offence Bill 2022, Online Safety and Media Regulation Bill 2022, EU Audio Visual and Service Directive).

Seuraavat toimenpiteet vaikuttavat hyödyllisiltä, ja kehoitamme tarkistamaan niiden toteutumisen ja jatkon:

- Tarkastellaan mahdollisuuksia vahvistaa edistämismahdollisuutta osana yhdenvertaisuuslain osittaisuudistusta.
- Poikkihallinnollisen rasmin vastaisen asiantuntijaryhmän asettaminen osaksi valtioneuvoston perus- ja ihmisoikeustyön rakenteita.
- Konseptoidaan kansallisen syrjinnän vastaisen osaamiskeskukseen malli ja pilotoidaan sen toimintaa (eri toimijoiden välinen koordinaatio, viestintä, aiheeseen liittyvä tiedonkeruu ja koulutukset).
- Laaditaan yleisluontoinen ohjeistus ministeriöille yhdenvertaisuuden edistämiseksi hallinnonalan tulohajautuksessa (erityisinä painopistealueina yhdenvertaisuusosaamisen kehittäminen ja monimuotoisuuden lisääminen henkilöstössä); Koulutetaan ministeriöitä tulohajautus-ohjeen jalkauttamiseksi.
- Selkeytetään ja vahvistetaan hyvien väestösuhteiden edistämistä koskevaa sääntelyä osana kotouttamislain uudistamista.
- Tuotetaan paikalliset viharikosten ja vihatarkkailijain seurantaindikaattorit ja opas kunnille ja muille paikallistoimijoille.
- Kehitetään saavutettavampia kuulemisen rakenteita ja keinoja, joiden avulla varmistetaan syrjinnän vaarassa olevien ryhmien vaikuttamismahdollisuudet
- Toteutetaan rahoitushaku, jolla tuetaan kansalaisyhteiskunnan toimijoiden osallisuutta rasmin vastaisessa työssä.
- Luodaan rakenteellisen syrjinnän seurantamalli: työpajat, tiedonkeruu ja esiselvitys (ml. tutkimuskatsaus rasismiin Suomen historiassa ja sen heijastumiin nyky-yhteiskunnassa).
- Edistetään Valtioneuvoston tiedontuotantoa koskien rasismia ja sen vaikutuksia.
- Kehitetään Ketään ei jätetä (LNOB)-periaatteen toteutumisen seurantaa osana rasmin ja syrjinnän seurantaa sekä kestävä kehityksen seurantaa.
- Toteutetaan seurantaselvitys vihapuheen vaikutuksista ja ilmenemisestä, erityisfokus COVID19-kriisin vaikutuksissa.

3. Mitä muita asioita haluatte nostaa esille yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa?

Rasmin vastainen työ on kaikkien vastuulla. Hallituksen suurin vastuu on myös rahoittaa rasmin vastaista työtä.

Haluaamme kehottaa hallitusta tutustumaan Irlannin rasmin vastaiseen ohjelmaan (National Action Plan Against Racism), joka sisältää mm. Antirasistisen komitean sekä Ireland Against Racism Fund, jotka toimivat vakituisesti. Suomessa on paljon tekijöitä ja aktivisteja, jotka pystyvät vaikuttamaan ruohonjuuritasolla tehokkaammin ja nopeammin kuin valtion toimielimet. Irlannin malli korostaa tärkeimpänä pääperiaatteena kaikissa vaiheissa yhteistyötä, osallisuutta, ja toimivaltaa arviointiin ja valvontaan ryhmille, joihin rasismi vaikuttaa eniten (mustat ja ruskeat ihmiset, afrikkalaistaustaiset, yms.)

Antirasistinen komitea Irlannissa käsittelee ajankohtaisia ilmiöitä ja vastaa myös yksilöiden ilmoituksiin rasismista, sekä koordinoi resursseja sekä toimijoille että rasismia ja syrjintää kohdanneille tahoille. Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiala on tällä hetkellä liian laaja, ja taho ei pysty vastaamaan rasismiin vaaditulla tasolla.

Ireland Against Racism Fund on vuosittainen määräraha, jota järjestöt voivat hakea antirasistiseen työhönsä. Tällä rahastolla vahvistetaan ja kannustetaan rasmin vastaiseen työhön yhteiskunnan eri tasoilla. Suomessa tämä olisi vaikuttava toimenpide. Suurin osa antirasistisesta työstä tehdään vapaaehtoisvoimin, koska rahoitusta on hyvin vähän. Määrärahan kautta kaikilla järjestöillä olisi mahdollisuus saada resursseja työhön, josta koko yhteiskunta hyötyy.